

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ

КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри дизайну

_____ Віктор КАРПОВ

Протокол засідання кафедри

№ 10 від «11» травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ДИЗАЙН КАЛЕНДАРЯ З БОТАНІЧНИМИ ІЛЮСТРАЦІЯМИ «САД, ЩО
ДИХАЄ»**

Спеціальність 022 «Дизайн»

Освітня програма 022.01.01. «Графічний дизайн»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Здобувач вищої освіти:

Романюк Катерина Валеріївна

група ГДб-2-22-4.0д

Науковий консультант і куратор дизайн-проєкту:

кандидатка педагогічних наук, доцентка

Радько Катерина Володимирівна

Рецензент: Заслужений художник України,

доцент кафедри графіки НН ВПІ НТУУ

«КПІ» ім. М.Згуровського

Пшеничний Ю.В.

Київ — 2026

АНОТАЦІЯ

Романюк К.В. Розробка дизайну календаря з ботанічними ілюстраціями “Сад, що дихає”. Кваліфікаційна робота. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена розробці дизайнерського календаря “Сад, що дихає”. Цей проект поєднує традиційні ботанічні ілюстрації з сучасними технологіями графічного дизайну. Основною ідеєю календаря є створення цілісного візуального продукту, у якому естетична виразність поєднується з пізнавальною та функціональною складовими.

Теоретична частина цього проекту містить історію ботанічного мистецтва, створення календарної системи та дослідження аналогів кваліфікаційної роботи. Практична частина спрямована на створення поліграфічного продукту: розробка авторських ботанічних ілюстрацій, підбір шрифту та створення композиційної системи.

Проект направлений на популяризацію ботанічного мистецтва. Розроблений календар може використовуватись як елемент оформлення інтер'єру або як подарункова поліграфія.

Ключові слова: поліграфічна продукція, ботаніка, ботанічна ілюстрація, дизайн, календар, композиція, естетичний.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

ANNOTATION

Romanyuk, K.V. Design of a Calendar with Botanical Illustrations: “The Breathing Garden.” Thesis. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 2026.

This thesis is dedicated to the development of the “Breathing Garden” designer calendar. This project combines traditional botanical illustrations with modern graphic design technologies. The main idea behind the calendar is to create a cohesive visual product in which aesthetic expressiveness is combined with cognitive and functional elements.

The theoretical part of this project covers the history of botanical art, the creation of the calendar system, and a study of similar works. The practical part focuses on creating a printed product: developing original botanical illustrations, selecting a typeface, and creating a compositional system.

The project aims to popularize botanical art. The developed calendar can be used as an element of interior design or as a gift item.

Keywords: printed materials, botany, botanical illustration, design, calendar, composition, aesthetic.

The thesis contains the results of the author’s own research. The use of ideas, results, and texts from other authors’ scientific research is accompanied by references to the corresponding sources.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ ДИЗАЙНУ КАЛЕНДАРЯ ТА ІСТОРІЯ БОТАНІЧНОГО МИСТЕЦТВА	9
1.1 Історія розвитку ботанічного мистецтва та її роль у сучасній культурі.....	9
1.2 Історія виникнення та розвитку календаря, типологія, допоміжні функції та візуальні особливості.....	19
1.3 Аналіз аналогів поліграфічної продукції з природними мотивами.....	27
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2 РОЗРОБКА МАКЕТУ КАЛЕНДАРЯ “САД ЩО ДИХАЄ”	34
2.1 Розробка ідейної концепції дизайнерського календаря.....	34
2.2 Розробка ілюстрацій та вибір візуальних елементів.....	35
2.3 Створення макету авторського календаря «Сад, що дихає».....	37
Висновки до розділу 2.....	39
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Актуальність теми. Напрямок мистецтва, такий як ботанічна ілюстрація вимагає детального відтворення морфологічних властивостей рослини: структури, форми, кольору та пропорцій. Цей напрям поєднує наукову точність та художню майстерність.

На сьогодні серед друкованої продукції, дедалі більшої популярності набувають дизайнерські часописи, зокрема з флористичними мотивами. Проте ботанічні елементи, у таких проєктах, більше використовуються як декоративні елементи не розкриваючи їхнього пізнавального, історичного чи мистецького потенціалу.

Розробка календаря “Сад, що дихає” базується на інтеграції ботанічної ілюстрації у сучасний графічний дизайн, де рослинні образи виконують не лише декоративну, а й культурно-просвітницьку функцію.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Дослідження є складовою частиною наукової теми кафедри дизайну «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі айдентики територіальних громад», яка висвітлює актуальні тенденції в галузі культури, мистецтва та дизайну, зокрема візуальної комунікації та екологічної свідомості у світі.

Робота передбачає створення календаря. Тема кваліфікаційної роботи узгоджується з науковим напрямом кафедри, що охоплює сферу культури, мистецтва та графічного дизайну. Водночас процес передбачає активне залучення до творчої та дослідницької діяльності, зокрема в межах студентських студій та наукових гуртків, що сприяє більш поглибленому опануванню професійних компетенцій, не лише публікацію у наукових виданнях та формальну участь у науково-практичних заходах. Також у процесі виконання

кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (протокол засідання кафедри дизайну від 05.02.2026 р. № 5).

Метою кваліфікаційного бакалаврського дослідження є розробка дизайнерського календаря, з використанням авторських ботанічних ілюстрацій, виконаних у власній художній манері який відповідатиме вимогам сучасної поліграфії. Робота передбачає створення цілісного візуального продукту та сприяє популяризації ботанічного мистецтва у культурному просторі.

Завдання дослідження. Зібрати інформацію про особливості ботанічного мистецтва, історичний розвиток та вплив на сучасний графічний дизайн. Аналізувати візуальні складові, такі як композиція, кольорову палітру, поєднання шрифтових елементів з акцентом рукопису та стилістичні рішення у створенні календаря.

Об'єктом дослідження є авторське календарне видання, створене з використанням ботанічних ілюстрацій.

Предметом дослідження є процес розробки календаря «Сад, що дихає», що включає створення ботанічних ілюстрацій, розробку типографічних рішень, побудову композиційної сітки та застосування сучасних принципів графічного дизайну.

Матеріали та методи: У процесі дослідження теми було проаналізовано широкий спектр джерел, які стосуються як історії розвитку авторських календарів, так і сучасних тенденцій поєднання мистецтва та наукової ілюстрації.

Особливу увагу приділено ролі ботанічних зображень у формуванні естетичного та пізнавального аспектів календаря — від суто декоративних елементів до засобів візуальної інтерпретації природних об'єктів і популяризації ботанічних знань.

Також велику увагу було приділено використанню традиційної графічної техніки виконання зображень — акварелі. Аналізувались пізнавальна цінність, художній стиль і роль у візуальному сприйнятті багатьох художників, таких як

Наталія Купчик, Альона Грінчук, П'єр-Жозеф Редутте та інших. Також були переглянуті та відпрацьовані особисті техніки виконання ілюстрації.

Теоретичне значення календаря «Сад, що дихає» полягає в узагальненні та систематизації знань щодо особливостей проєктування календарної продукції, принципів побудови календарної сітки, композиційної організації поліграфічного видання та використання ботанічних мотивів у графічному дизайні. Проєкт демонструє можливості гармонійного поєднання функціональної структури календаря з художньою виразністю ботанічної ілюстрації, формуючи цілісний естетичний образ сучасного поліграфічного продукту.

Практичне значення. Календар “Сад, що дихає” направлений на створення поліграфічного продукту, який сприяє популяризації ботанічного мистецтва та її історії серед широкої аудиторії, поєднання стародавніх традицій у створенні ботанічних ілюстрацій у поліграфічному продукті. Створений календар може бути зразком поєднання природничих мотивів з сучасними поліграфічними методами.

Крім того, результати дослідження мають практичну цінність для освітнього процесу, зокрема для університетської спеціальності “Графічний дизайн”. Розробка авторського календаря з ботанічними ілюстраціями може слугувати прикладом комплексного дизайн-проєктування, що охоплює принципи композиційної побудови, створення календарної сітки, верстки поліграфічної продукції та формування цілісної художньої концепції.

Апробація результатів. Матеріали кваліфікаційної роботи обговорювались на засіданнях кафедри дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Основні положення й результати кваліфікаційної роботи було викладено у повідомленні на всеукраїнській науково-практичній конференції «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі територіальної айдентики» (Київ, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 16 квітня 2026 року).

Романюк К.В. Ботанічна ілюстрація: від наукової документації до естетичного складника поліграфічної продукції. Сталій розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі територіальної айдентики. Всеукр. наук.-практ. конф. (16 квітня 2026 року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. С. 206-211.

Структура. Ця робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 58 сторінок.

РОЗДІЛ I

ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ДИЗАЙНУ КАЛЕНДАРЯ ТА ІСТОРІЯ БОТАНІЧНОГО МИСТЕЦТВА

1.1 Історія розвитку ботанічного мистецтва та її роль у сучасній культурі

Що таке ботанічне мистецтво? Це мистецтво, яке зображує детально, відповідно до її морфологічних особливостей, будову, форму, колір та деталі тої чи іншої рослини. Цей вид ілюстрацій зазвичай має науковий характер та часто публікується разом з ботанічним описом у книгах, журналах та інших публіцистичних виданнях. На теперішній час деякі з них продаються як окремий витвір мистецтва. [1]

Виконання цих зображень вимагає глибокого розуміння морфології рослин, уважної роботи з натурою та чіткого розуміння усього процесу, від етапу ескізу, до готового рисунку. На сьогоднішній день також можливе використання фотографії. Важливу роль відіграє наукова література, а саме гербарії, джерела інформації, довідкові матеріали та роботи минулих художників. Під час виконання зображень необхідно враховувати не лише зовнішній вигляд рослини, а й її структурні особливості, пропорції, етапи розвитку та колірні характеристики, що забезпечує наукову точність і достовірність результату.

Унікальною властивістю ботанічного мистецтва є інтерпретація кожного ботанічного ілюстратора у рисунках. Цей вид ілюстрації не потребує лише технічного копіювання рослини, вона передбачає аналітичний підхід, відбір найбільш впізнаваних рис об'єкта та узагальнення. Кожний художник використовує власну техніку, кольорову палітру та інструменти. Митець обґрунтовує своє бачення рослини. Тоді ілюстрація виступає унікальною частиною цього мистецтва та дає змогу побачити природу з іншої точки зору, з погляду митця. Саме це поєднання робить ботанічне мистецтво унікальним явищем, та дає змогу поєднати науку, візуальну культуру та мистецтво, яке пізніше побачить широка аудиторія.

Найважливішою характеристикою є максимальна наукова інформативність. Переглядаючи певні природні зображення можна помітити, що вони включають не лише загальний вигляд рослини, а й певні її деталі. Це можуть бути пелюстки, листки, стебла, кореневу систему та навіть насіння. Такий вид виконання допомагає передати точні деталі, які успішно приводять до класифікації та ідентифікації певної рослини.

Техніка виконання у ботанічній ілюстрації широка. Це може бути туш, гуаш, олійні фарби, акрил, олівець, або взагалі навіть поєднання різних технік, але саме акварельна техніка виконання є найбільш популярна у ботаністів. Акварель являється вираженням делікатності та виточненості. Ця техніка була винайдена у Єгипті та була удосконалена у Китаї та Японії [2].

Малюнки за допомогою цих фарб виконують переважно на папері, шовку, велумі, полотні, папірусі, дереві та навіть на слоновій кістці. На сьогодні найпопулярніший вид бумаги для акварелі є бавовняний.

Протягом століть художники експериментували з технікою виконання, матеріалами та навіть стилістикою, але з чого ж саме розпочалась історія ботанічного мистецтва, де вона бере свій початок?

Із найдавніших часів рослини ставали об'єктом зображення в різних формах, від орнаментальних стилістик до самостійних художніх творів. Однак ці ранні рисунки не мали наукового значення, вони слугували більше декоративною, символічною, або й навіть мали ритуальну функцію. Людина відображала свої уявлення про навколишній світ.

Лише з еволюцією рослинні мотиви почали набувати більш наукове значення та почали отримувати свою впізнаваність. В Месопотамії та Єгипті, приблизно чотири тисячі років тому, були знайдені найперші ілюстрації рослин та дерев. Ці образи природи використовували високорозвинені аграрні цивілізації, для декорації гробниць, стін та храмів (*Рисунок А.1*).

Згодом у давньогрецій та римських культурах природні силуети почали широко використовувати у декоративно-ужитковому мистецтві. Рослинні

мотиви-пелюстки, гілки, листя прикрашали кераміку, монети та інші предмети побуту [3]. Вони несли символічне значення радості та гармонії.

Важливо зазначити велику роль у еволюції ботанічного мистецтва Кратеуаса (*Рисунок А.2*). Він був давньогрецьким лікарем та фармакологом у 1 ст. до.н.е. На основі його ранніх спостережень створювались ранні каталоги лікарських рослин, які поєднували опис та зображення. Його вважають автором травника «*Rhizotomikon*» (грец. «Про заготовку коренів» або «Травник»), який складається з трьох частин. Саме його вважають зачинателем та батьком ботанічної ілюстрації. Цією книгою пізніше надихались різні письменники, наприклад, вона є основою до праці Діоксорида “*De Materia Medica*” (*Рисунок А.3*).

З часом ботанічні ілюстрації почали використовувати як інструмент, у дослідженні лікувальних властивостей рослин. Лікарі та аптекарі активно використовували у своїй роботі. Дуже часто ззовні рослини мали подібні якості, але мали кардинально різні властивості, лікувальні або отруйні. Часто описати морфологічно рослину словами було недостатньо. Форма листків, будова квітів, коренева система потребували візуальних уточнень.

Повертаючись до попередньої згадки, Педаній Діоксорид, давньоримський лікар, фармаколог та натураліст вніс значущий внесок у світ медицини та ботаніки. Він створив п'ятитомну книгу “*De Materia Medica*” (Про лікарські речовини). Це видання містить опис 600 рослин, які поділені на 4 категорії: виноробні, харчові, духмяні та медичні. Багато наукових назв, які дав Діоксорид рослинам, використовуються й сьогодні. У Середньовіччі «*De materia medica*» вважалася основним джерелом знань з ботаніки та фармакології. [4]

З часом ця праця поширювалась та підлягала редагуванню від багатьох лікарів. Вони переписувались вручну, перекладались різними мовами, такими як грецькою, арабською та латинською. Один з найвідоміших інтерпретаторів був П'єтро Андреа Маттіолі (1501–1577). Саме він розширив зміст видання та додав близько ста нових рослин.

Варто згадати ілюстративну частину Герардо Чибо (1512–1600), італійського художника та ботаніка. Ці ілюстрації датуються приблизно 1564–

1584 роками та виконані аквареллю та темперою. Вони вирізняються кольоровим фоном, де присутні люди, пейзажі та унікальною, на той час деталізацією рослин. Вони вважаються одними з найкращих зразків ботанічної ілюстрації свого часу, оскільки відображають прагнення до реалістичності, водночас зберігаючи елементи узагальнення та стилізації (Рисунок А.4, А.5).

В епоху раннього відродження ботанічна ілюстрація почала набувати нового, символічного значення, особливо у релігійному аспекті. Квіти стали частиною традицій. Біла лілія символізувала чистоту, непорочність та ніжність. Червона троянда- любов до Христа. Тюльпани символізують любов та відродження до природи. Та нарсици- новий початок.

Художники, щоб передати сенс своєї картини, повертались до ботанічних мотивів з великою увагою, не втрачали кожної деталі тої чи іншої рослини, щоб глядач міг побачити та “прочитати” витвір мистецтва.

Великим прикладом може слугувати картина Леонардо да Вінчі “Благовіщення” (Рисунок А. 4). Це одна з ранніх робіт митця, виконана маслом на дошці.

У творі відображено момент, який описаний в Євангелії від Луки, коли архангел Гавриїл з'явився Діві Марії та повідомив про її вагітність: *«І, ввійшовши до неї, промовив: Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жонами!»* (Лк 1:28). Також архангел наказав назвати народженого сина Ісусом. Ave Maria (Радуйся, Маріє) згадується, як основний сюжет даної картини [5]. Намагання розказати всю історію в одній картині за допомогою об'єктів і деталей, і очевидність лінійної композиції говорить про витончені навички художників розкрити зміст біблійної історії [6].

Події відбуваються у закритому, огороженому саду. Архангел Гавриїл зображений у русі поклоніння: він опускається на коліно та тримає в руці лілію — усталений християнський символ духовної чистоти. Постаць Марії, яка сидить за читальним столиком (лекторієм) із відкритою книгою, вирізняється стриманістю та внутрішньою зосередженістю, що підкреслює її духовну гідність і спокійне прийняття звістки.

Саме у картині Леонардо да Вінчі “Благовіщення” велике символічне значення несе біла лілія. Ця квітка асоціюється з чистотою та непорочністю. Також це можна вважати символом безгрішності та обраності даної персони. Ця квітка акцентує увагу на сакральності головної події (*Рисунок А.5.*).

Не варто не згадати Сандро Боттічеллі (Алессандро ді Маріано ді Ванні Філіпепі) - італійського живописця, з флорентійської школи, який неодноразово використовував природничі мотиви, у своїх картинах, зокрема і у одній з його найпопулярніших робіт “Весна” (*Рисунок А.6.*).

Картина “Весна” (італ. La Primavera) відзначається своєю деталізацією на тему пори року весни, прихованим сенсом та показом любові. У композиції представлено низку персонажів. Центральне місце займає Венера- богиня любові, символ родючості та ідеалізована богиня цієї картини. Праворуч Зефір-західний вітер, який зливається з німфою Хлорідою та перетворюється на Весну. Ліворуч від венери розташовані три дівчини, вдягнені у напів-прозори одяг, Аглая, Ефросина і Талія. Та остання постать є Меркурій, охоронець саду, озброєний мечем.

Сад, у якому відбуваються всі ці події, можна сприймати як аналог раю. Місце гармонії між людьми та природою [7]. У цій картині Сандро Боттічеллі “Весна” зібрано понад 500 видів рослин, 200 з яких є квіти. Цікаво, що кожна квітка є звичною для Італії та квітне у травні. Саме цей факт робить картину наближеною до нашого світу.

Весна, як цариця квітів, вбрана у природу. Рослини прикрашають її волосся, шию, плаття та ноги, роблячи її символом ніжності. У руках вона тримає троянди, які є символом любові та чистоти, що повністю личить цій персонажці. Весна кидає ці квіти до ніг Венери, богині любові. На землі зображені рослини, такі як гіацинт, барвінок, жасмін, мак, крокуси, незабудки та інші [8].

Варто відзначити що усі квіти зберігають свою впізнаваність та кольори. У картині “Весна” кожен елемент гармонійно поєднується та працює на розкриття загальної ідеї автора.

У розвитку ботанічного мистецтва, XVII століття, важливу роль посідає Джованна Гарцоні- художниця італійського походження. Її творчість стала знаковою у формуванні природничих ілюстрацій. Вона змогла гармонічно поєднати флористичну точність та живописну композицію, що змогло вивести цей жанр на новий, високий рівень [9] Джованна Гарцоні змогла передати не лише морфологічні особливості рослини, а й витончену композицію та кольорову палітру. Вона працювала в темпері, гуаші на папері, досягаючи високого рівня деталізації [10].

Талант Джованни Гарцоні, набутий протягом подорожей та вивчення ботаніки чітко відображається у композиціях насіння, метеликах, фруктів та квітів. Зокрема у картині “Гіацинт з 4 вишнями, ящіркою та артишоком” (*Рисунок А.6*) створеній для Фернандо II Медічі, зображено гронку вишень, артишок та ящірку. Також варто звернути увагу на гіацинт, та його будову. [11] Квітка чітко намальована по стандартам ботанічного мистецтва. Рослина намальована згідно своїх морфологічних ознак. Також художниця не забула про кореневу систему квітки та повністю її відтворила на цій картині. Гіацинт виглядає “живим” та не ідеалізований.

Велику увагу можна приділити картині “Натюрморт з таріллю цитрин” (*Рисунок А.7*). яка поєднує ботанічну точність та гармонійну композиційність.

У центрі композиції зображено тарілку з цитринами. В культурі лимона означають сонячне світло, довголіття та чистоту. Також це є символом багатства. Велику увагу авторка приділила анатомічним особливостям рослини. На цій картині можна побачити легкі нерівності шкірки та зеленуваті відтінки кольору. Велику увагу варто звернути на квіти та зелені плоди лимону. що показує різні етапи розвитку. Усі ці деталі створюють ефект натуралістичності та показує усю структуру обраних цитрин.

Уся композиція побудована на контрастному, чистому фоні, який одразу акцентує увагу лише на ботанічній комбінації.

У XVIII столітті спостерігається активний розвиток друкарських технологій, що дозволило значно точніше передавати кольорові нюанси та дрібні деталі зображень.

Паралельно зі зростанням інтересу до ботанічного мистецтва, статус митця також набував більш важливої ролі у суспільстві. Ця сфера поступово набуває визнання та закріплюється як престижна сфера діяльності, яка займає важливе місце у науковій групі та мистецькому середовищі [12].

Один з найяскравіших представників ботанічного мистецтва кінця XVIII століття та початку XIX століття є П'єр-Жозеф Редуте, французький художник та ботанік бельгійського походження. Його малюнки є найвизначнішими у флористичних творах, за що його прозвали "Рафаель квітів".

П'єр-Жозеф Редуте однозначно вважається одним з найвідоміших та найвпливовіших ботанічних митців з початку його історії. Його роботи поєднують морфологічну точність та вишукану декоративність. Стиль митця залишається впізнаваним навіть поза межами наукових ілюстрацій. На сьогоднішній день по його ілюстраціям вчать тисячі художників. Його гравюри неодноразово у наукових виданнях, що сприяло поширенню його творчості [13].

Одне з найвідоміших його видань, є тритомний ілюстрований альбом ботанічних ілюстрацій "Les Roses", (Рисунок А.8). Це видання містить більше 168 ілюстрацій різних видів троянд, деякі з них вважаються втраченими. Усі малюнки були виконані з натури.

Ця книга здобула широку популярність серед ботаніків, аристократів та науковців. П'єр-Жозеф Редуте зміг чітко передати морфологічні ознаки рослин та зберегти естетику кожної троянди. Це видання стало еталоном для наступних ботанічних митців та їх робіт.

Також не варто забувати про його роботу "Les liliacées" (Рисунок А.9). Це масштабне та визначне видання П'єр-Жозеф Редуте, яке часто розглядають як вершину ботанічного мистецтва. У цій праці рослинні мотиви подані з винятковою точністю та водночас із витонченою естетикою, що відображає прагнення митця поєднати науковий підхід із художньою досконалістю.

Видання виходило окремими випусками — загалом було підготовлено 80 частин (486 гравюр, кожна у двох варіантах), однак їхня послідовність не була строго систематизованою відповідно до ботанічної класифікації. Така «вільна» структура свідчить про те, що Редуте приділяв не меншу увагу естетичному сприйняттю альбому, ніж науковій систематизації.

Кожна ілюстрація складалася з двох варіантів гравюри, виконаних у техніці крапкового гравіювання: одна — кольорова, доопрацьована самим П'єр-Жозефом Редуте, інша — монохромна, надрукована у відтінках сірого на тонованому папері [14].

“Les liliacées” постає не лише як науковий атлас, а й як образотворчий витвір мистецтва.

Проте з появою фотографії, ботанічна ілюстрація зазнала чималих змін. Спираючись на дослідження Священко Зінаїди Василівни, докторки історичних наук, що впродовж більшої частини XIX ст слово «фотографія» функціонувало так само, як і зараз. Воно не було пов'язане з якимось одним конкретним хімічним процесом, а охоплювало цілу низку технологій, які постійно змінювалися, удосконалювалися або втрачали актуальність у ході розвитку.

Однією з ключових подій цього періоду стало впровадження фотографії у сферу друку, що здійснювалося різними способами та давало неоднорідні результати. Як зазначає Дж. Белкнап, поширений у вікторіанську добу підпис «з фотографії», який супроводжував ілюстрації в книгах і періодиці, не обмежувався вказівкою на конкретне джерело зображення. Натомість він відображав ширший спектр технологічних процесів і практик, пов'язаних із відтворенням візуальної інформації, підкреслюючи складність і багатоваріантність розвитку фотографії того часу [15].

В кінці кінців ботанічна ілюстрація частково втрачає свою провідну роль у наукових виданнях та переходить більше на сторону мистецької ролі, на новий погляд осмислення природи. Фотографія забезпечувала об'єктивність і швидкість відтворення, однак не завжди могла передати всі необхідні деталі для наукового аналізу.

На відміну від неї, ботанічна ілюстрація дозволяла узагальнювати форму, акцентувати характерні ознаки та показувати різні стадії розвитку рослини в межах одного зображення. Попри це, у науковому середовищі поступово відбувається переорієнтація на фотографічні методи фіксації, що зменшує практичну потребу у традиційних ілюстраціях.

Після періоду часткового витіснення флористичних ілюстрацій фотографією, ця сфера мистецтва повертається у суспільство не як науковий елемент, а більше як декоративний прийом та важливий елемент художньої практики.

Якщо раніше її головне завдання було точне відтворення морфологічних ознак рослин, то тепер вона появляється у графічному дизайні та допомагає підсилювати естетичну виразність та створює гармонійну композицію.

Сучасні дизайнери активно звертаються до ботанічних мотивів, але і також з використанням цифрових технологій. На сьогодні техніка виконання ілюстрацій може бути всеохоплююча. Від ручних технік, таких як акварель, гуаш, акрил і до технологічних- расторове зображення та вектор. Це може бути як і наукова ілюстрація з чіткою деталізацією, як у минулому, так і абстрактна стилізація. Цей вид мистецтва виступає як універсальний засіб візуальної комунікації.

У сучасний період сфера застосування ботанічних мотивів набуває широкого, універсального використання серед сучасного суспільства. За допомогою сучасних технологій природничі мотиви можна побачити на різних носіях. Це може бути і фарбування тканин, які потім перетворюються на плаття, костюми, шарфи так і декорації для інтер'єру, посуд і т.д. Не менш важливе місце у використанні ботанічних мотивів посідають поліграфічні та рекламні продукти- банери, книги, журнали, постери, календарі і т.д.

Аналіз сучасних вирішень у графічному дизайні доводить, що природнича ілюстрація стала одна з найбільш використаних візуальних інструментів у різних галузях дизайну. Графік має змогу створювати більш якісні проекти, та

поєднувати природну естетику, символічність та декоративність, що саме відповідає актуальним запитам сучасного суспільства.

Окрему популярність цей напрям здобув у розробці поліграфічної продукції. Ботанічні мотиви збагачують дизайн надаючи йому елегантності та виточненості, саме чому об'єкт стає більш привабливим та запам'ятовується серед народу. Вони допомагають об'єднати окремі елементи в цілісну систему, підкреслюючи стилістичну єдність і концептуальну завершеність графічного продукту.

Численні дослідження доводять, що у перспективі можливі численні напрями творчих та наукових пошуків. Важливим напрямом також є дослідження впливу сучасних цифрових технологій на формування ілюстрації, що відкриває нові можливості для експерименту з стилістикою, а саме формою, кольором та технікою виконання. Таким чином, ботанічні мотив сьогодні функціонує як окремий напрям стилістики у графічному дизайні, у якому поєднуються наукові знання, художня практика та інноваційні технології, формуючи нові підходи до візуалізації природнього світу [16].

На підставі узагальнення основних положень та ідей статті можна сказати, що ботанічна ілюстрація пройшла складний шлях розвитку, від декоративних елементів у стародавні часи, до використання у наукових виданнях. Та наразі у графічному дизайні. Ця сфера мистецтва змогла активно адаптуватись у сучасні вимоги суспільства.

У минулому ці ілюстрації допомагали ідентифікувати та систематизувати природничий світ за їхніми морфологічними ознаками. Також вони знайшли активне використання у лікарських цілях, де допомогли розпізнати лікувальні та отруйні особливості тої чи іншої рослини. З появою друкарства та сучасних технологій вона набула більшого поширення, стала доступною для широкої аудиторії та дала поштовх на переосмислення.

У теперішній час ботанічна ілюстрація набуває нового значення, як інструмент у візуальній комунікації. Вона широко використовується у

графічному дизайні, поліграфії, брендингу, декоративно-ужитковому мистецтві, поєднуючи пізнавальну та естетичну функцію.

Можна зробити висновок, що ботанічна ілюстрація залишається актуальною й сьогодні, демонструючи здатність постійно адаптуватись та трансформувати під ті, чи інші потреби сучасної культури. Поєднання з теперішніми технологіями відкриває нові можливості для створення тематичних, емоційних та гармонійних візуальних продуктів у графічному дизайні.

1.2 Історія виникнення та розвитку календаря, типологія, допоміжні функції та візуальні особливості

Календар є одним із базових інструментів орієнтації в часі. До нього звертаються щодня, щоб спланувати діяльність, щоб зафіксувати важливі події, щоб визначити поточну дату дня.

Друковані формати календаря не втрачають своєї актуальності і сьогодні, попри стрімкий розвиток цифрових технологій. Вони виконують не лише практичну, а й естетичну функцію, стаючи допоміжним елементом візуального середовища та людської комунікації. Паперові календарі можуть підсилювати дизайн інтер'єру, бути носієм художньої ідеї та формувати емоційний зв'язок між користувачем, через дизайн [17].

Яке ж саме визначення має календар та яку історію він має? Як зазначено у Енциклопедії історії України, календар- це система відліку часу, упорядкована за роками, місяцями і днями. Перші такі системи були засновані на знаннях про періодичність рухів небесних світил. Термін "календар" походить від лат. *calendarium*, що буквально означають "боргова книга" [18].

Ще задовго до створення людство помітило систематичність природніх явищ. Структура календаря створювала на основі спостереження за ритмом природнього циклу. Люди спостерігали за зірками, змінами пір року, Сонцем, Місяцем, саме ці спостереження лягали в основу.

Особливе значення ці спостереження відігравали для розвитку землеробства. Як ми усі знаємо, успішна сільськогосподарська діяльність залежить від певних сезонних змін. Для вирощування певних видів рослин, догляду за ними та збору урожаю необхідний точний вимір часу, щоб розуміти що робити у ту чи іншу пору. У цьому допомагав календар, що приводило до хорошого врожаю. Фактично землеробство стало стимулом до розвитку часопису.

Першим найдавнішим часописом у світі можна вважати єгипетський календар. Єгипетський календар базувався на поєднанні астрономічних спостережень, який вмещав місячні та сонячні фази. Разом у році було 360 днів. Саме ця система вперше закріпила ідею року, яка пізніше лягла у основу сучасної системи числення (*Рисунок Б.1*).

У 45 р. до н.е Юлій Цезар запровадив нову систему, юліанський календар. Саме ця система числення стала основою протягом багатьох тисяч років у світі. Його реформа була унікальною, так як дослідження базувались на точних астрономічних розрахунках, а не на традиційних спостереженнях. З метою впорядкування календарної системи Юлій Цезар звернувся до грецького астронома Созіген Олександрійський, який запропонував більш точну модель літочислення. У цій системі чверть доби була поза межами, тому було запроваджено таке визначення, як “Високосний рік”, кожні чотири роки добавлялась одна доба.

Хоч і юліанський календар був унікальним, але не зовсім точним. Він мав похибку у 11 хвилин. Ця різниця здається незначною, але протягом років вона накопичувалась та створювала величезну похибку, через що зміщувались усі календарні дати. Хоч і ця система була не дуже вірною, але він був прийнятий майже по всій Римській імперії та в кількох християнських церквах. Це означає, що його використовували майже по всій Європі й навіть у деяких частинах Західної Азії та Північної Африки.

Астрономічні дослідження, що проводилися при церкві, відігравали велику роль у формуванні сучасного календаря. Церковні астрономи займалися активним аналізом неточностей, які були у юліанському календарі.

За допомогою Папи Григорія XIII, математиків та астрологів того часу була розроблена нова система часопису, яка була названа Григоріанським календарем (*Рисунок Б.2*). Він враховував попередні похибки та забезпечив точне узгодження календарного року. Саме ці коригування дозволили значно зменшити похибку у відліку часу та наблизити календар до реального астрономічного руху Землі навколо Сонця. Завдяки більшій точності григоріанська система поступово була прийнята в різних країнах і сьогодні є основною міжнародною системою літочислення [19].

Однак у період Відродження та появи друку, календар зазнає великих змін. Завдяки появі друкарського верстата починається масове виготовлення поліграфічної продукції, що робить їх більш доступним для населення та стають частиною повсякденного життя.

Ключовою подією стало винайдення у XV столітті німецьким винахідником Йоганн Гутенбергом друкарського верстата. Ця технологія дозволила започаткувати нову історію у сфері друку та зробило масове поширення знань можливим. Саме це дозволило замінити рукопис на механізований друк.

Завдяки Йоганну Гутенбергу у 1448 році був опублікований перший, друкований календар. Це був «Астрономічний календар» розміром 67×72 см (*Рисунок Б.3*) та був призначений для практичного використання. Попри просту та не розвинену структуру він виконував важливу функцію, а саме надавав календарну та астрономічну інформацію у друкованому вигляді.

У 1522 році у світ виходить старослов'янська книга «Соборник» (*Рисунок Б.4*). Це видання містить календарні відомості. Автором цієї книги є Франциск Скорина, східнослов'янський першодрукар, перекладач, митець-графік та один із засновників кириличного книгодрукування.

Ця книга містила в собі різноманітні астрономічні та календарні дані, прогнози сонячних та місячних затемнень, астрологічну інформацію, та розрахунок релігійних свят на наступні 20 років. Населення використовувало це видання для релігійних та повсякденних потреб.

Велику роль в українському виданні відіграв Іван Федоров [20]. Він один з перших східнослов'янських друкарів який описав схему підрахунку днів у році за допомогою пальців, літер та цифр. Саме цей метод вирахунку використовували у минулому.

Також у 1581 році у Острозі, у друкарні Івана Федорова появляється пергий друкований календар. Він мав формат невеликої листівки, де містив назви дванадцяти місяців на кирилиці. Також там були версії єврейською латиницею та слов'янською. Серед слов'янських назв, зафіксованих у календарі, були такі: «врѣсень», «паздерник», «грудень», «просинець», «стычень», «лютий», «марець», «кветень», «ма́й», «чървець», «липець», «серпень». Експерти вважають, що ці історичні найменування у цьому виданні могли відображати місцеві календарно-побутові традиції та мовні особливості українських земель того часу (Рисунок Б.5).

Кожен місяць у календарі супроводжувався короткими дворядковими віршованими текстами староукраїнською мовою, у яких згадувалися найважливіші біблійні події, пов'язані з відповідним періодом. Таким чином, календар поєднував у собі інформаційну, релігійну та освітню функції [21].

Друкарський верстат значно пришвидшив процес виготовлення книг, календарів та зробив їх доступними для більшого виду населення. Це стимулювало розвиток грамотності та популяризувало наукові знання. Саме друкарство стало одним із ключових чинників формування нового інформаційного простору, що згодом вплинув і на розвиток календарної продукції.

Упродовж XVI–XVIII століть технології друку активно вдосконалювались та зазнавали інтенсивного розвитку. В цей період появляються нові друкарські

машини, шрифти та вдосконалюються техніки набору, які значно покращують вигляд та швидкість видань.

Поступово з'являється широкий спектр поліграфічних видань, а саме журнали, газети, брошури та календарі. Контент стає широким, можна зустріти видання не лише релігійного, а й публіцистичного, наукового та політичного характерів [22].

Варто також згадати значення графічного дизайну. Як зазначає Храмова-Баранова Олена Леонідівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету, графічний дизайн, це художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є графіка. Його головне завдання це візуалізація інформації, призначеної для широкої аудиторії, куди входить поліграфія, також створення графічних елементів для предметів навколишнього середовища.

Графічний дизайн охоплює кілька напрямів. До них належать газетно-журнальна графіка, системи візуальної комунікації, проектування друкованих видань, телевізійна та промислова графіка, зокрема створення товарних і фірмових знаків, пакування тощо.

Можливості дизайну залишаються ще не окресленими до кінця. В сфері теорії тривають постійно наукові дискусії щодо методів, меж а також характеру взаємозв'язків із різними видами художньої творчості [23].

Графічний дизайн та реклама є тісно взаємопов'язаними поняттями, що широко застосовуються у сучасному середовищі. Художнє конструювання виступає як створення візуальних елементів, які використовуються для передчі споживачу певної інформації та сенсу. Реклама спрямована на поширення послуг та продукції через різні складові, зокрема за допомогою ілюстрацій, звуку, відео. Досліджено, що саме графічний дизайн відіграє важливу складову, оскільки забезпечує візуальну привабливість і зрозумілість рекламного контенту [24]. Графічні рішення застосовуються у різноманітних форматах: логотипах, плакатах, брендбуках, банерах, вебсайтах і контенті для соціальних мереж.

У сучасному світі календар виконує не лише показ часу, а й виступає ефективним елементом брендингу. Цей об'єкт може дуже часто виступати як корпоративний подарунок, рекламна продукція або ж як естетичне доповнення у інтер'єрі. Календар має тривалий термін використання, протягом року. Що є ефективним нагадуванням користувачу стосовно брендингу, якщо він містить рекламні елементи або ж фірмовий стиль.

У процесі розробки календаря як брендovanого продукту важливу роль відіграють елементи фірмового стилю: логотип, кольорова палітра, типографіка, графічні мотиви та загальна стилістика оформлення.

На сьогодні класифікують календарі за формою, матеріалами, структурою та наповненням, але у поліграфії виділяють ось ці варіанти:

Кишеньковий: цей вид календаря відзначається маленьким форматом, який легко може поміститись у кишеню чи сумку, що забезпечує постійну доступність. Зазвичай виготовляють з цупких матеріалів. Дуже часто використовуються як рекламні носії.

Перекидний: його конструкція передбачає скріплення аркушів пружиною, що забезпечує легке перегортання сторінок. Зазвичай їх можна зустріти у офісних приміщеннях. Кожен аркуш відповідає новому місяцю.

Настінний: зачасту виконують декоративну роль, доповнюючи загальний стиль простору. Мають широке художнє оформлення, та можуть включати як і фотографії, так і ілюстрації чи містити рекламну функцію. Їх використовують у житлових чи офісних приміщеннях, поєднуючи естетичну та практичну функції.

Плакатний: виготовляється на одному аркуші паперу, де може містити календарну сітку певного періоду, або дати на весь рік. Завдяки великому формату вони забезпечують читабельність та візуальну доступність. Значну частину масштабу займають графічні композиції, фото, або ілюстрації, що дозволяє створити яскравий поліграфічний продукт.

Квартальний: його особливістю є відображення одночасно трьох місяців (попереднього, поточного та наступного). Зазвичай складаються з верхнього блоку, який може містити корпоративну символіку, рекламні або ілюстративні

складові. Також дуже часто у комплекті йде курсор, який допомагає виділяти певну дату у будь якому місяці [25].

Функціональне призначення календаря дозволяє розглядати його не лише як засіб відліку часу, а як багатофункціональний інформаційний та комунікаційний інструмент. У цьому контексті доцільно детальніше розглянути основні функції календаря в сучасному суспільстві.

Рекламна: реалізується через створення календаря, як носія рекламної інформації. Може містити фото рекламної продукції, лого, слогани і т.д.

Освітня: може містити інформацію пізнавального характеру, природні цикли, святкові події та культурні традиції.

Церковні: містять дані про релігійні свята. Часто зазначаються важливі дні разом з описом.

Естетична: пов'язана з художнім оформленням календаря. Завдяки використанню ілюстрацій, фотографій, типографіки та кольорових рішень календар набуває декоративної цінності та може виконувати роль елемента інтер'єру.

Завдяки стрімкому розвитку рекламної поліграфії сучасні календарі являють собою яскраві багатоколірні видання, що поєднують естетичні та комунікативні функції. Щорічник з дизайнерським акцентом виконує також інформаційні, комерційні та соціально-утилітарні завдання.

Митець, створивши свій календар має можливість представити свою індивідуальність. Він передає особистий стиль і творче бачення дизайнера. Автор може використовувати комплекс художніх засобів, типографіку, стилістику ілюстрацій та кольорову палітру. Саме ці елементи допомагають у створенні цілісний об'єкт графічного дизайну та викликають у глядача емоційний відгук. У процесі роботи над макетом дизайнер повинен також враховувати функціональність та зручність користування, а не лише творчу чи естетичну складову [26].

Дизайнерський календар виконує не лише практичне призначення, а й може слугувати інструментом комерційного, соціального або агітаційного

впливу, звертаючись до емоційної сфери та естетичних уподобань аудиторії. Водночас він є самостійним мистецьким твором, у якому відображаються світогляд і творче бачення автора [27].

Можна зробити висновок, що календар пройшов тривалий шлях розвитку від спостережень за природними циклами, до складної продуманої системи часу. Протягом років його функції змінювались, від астрономічного інструмента, до об'єкту, який може містити освітні, рекламні та естетичні напрями.

На сьогодні розвиток поліграфічних технологій значно вплинув на вигляд календарної продукції. Особливу роль відіграють візуальні характеристики щорічника — композиція, типографіка, кольорова палітра та ілюстрація, які формують його естетичну цінність і впливають на сприйняття користувачем. Календар може виступати не лише допоміжним предметом у орієнтації в часі, доповнювати інтер'єр, а й повноцінною складовою графічного дизайну, який може містити рекламу та бути частиною брендингу.

1.3 Аналіз аналогів поліграфічної продукції з природними мотивами

Аналіз аналогів є важливим процесом у створенні поліграфічної продукції. Це дає змогу дослідити успішні приклади вже реалізованих проєктів, визначити композиційні рішення та переглянути ефективні прийоми стилістики. Завдяки цьому дизайнер має шанс сформувавши власне бачення, спираючись на актуальні тенденції що сприяє створенню цілісного й впізнаваного образу.

Велику увагу у перегляді аналогів на календарну продукцію варто приділити саме таким аспектам, як формат (настінний, настільний, плакат), візуальне оформлення (ілюстрації, типографія, кольорова палітра), календарна сітка.

Такий аналіз дозволяє виявити як ефективні прийоми, так і недоліки існуючих рішень, уникнути перевантаження композиції або незручного розташування елементів. Окрім цього, він допомагає визначити стилістичний напрям, що буде найбільш доречним для майбутнього проєкту, зокрема у виборі

тематики, наприклад ботанічної ілюстрації, яка може стати ключовим візуальним елементом календаря.

Яскравим прикладом календаря, з використанням ботанічних ілюстрацій може слугувати авторки Suzan Lanzano під назвою “A year in botanical art (2024)” (Рисунок В.1)

Цей календар складається з 12 традиційних ботанічних ілюстрацій, де художниця у акварельній техніці передала з точністю усі морфологічні деталі рослини, її кольори, форму та дрібні елементи. Кожна сторінка супроводжується новою, композиційно оформленою квіткою, яка збалансовано доповнює сторінку календаря.

Ботанічний часопис виконаний у форматі настінного, перекидного календаря, у форматі А3. Велику увагу у цьому проекті сконцентровано саме на ілюстративній складовій, яка займає більшу частину аркуша, тоді як календарна сітка розміщена компактно та не перевантажує загальний візуальний простір.

Типографія цього календаря елегантна та стримана. Авторка використала стандартний, читабельний шрифт, який не конкурує за увагу з ілюстрацією. Кольори шрифту підібрані індивідуально, під кожен композицію, що підсилює дизайнерську складову часопису. Для назви місяця та календарної сітки був використаний єдиний шрифт.

Робота Suzan Lanzano “A year in botanical art (2024)” демонструє можливості поєднання чіткої, наукової ботанічної ілюстрації та графічного дизайну у створенні авторського календаря. Цей підхід дозволяє створити не лише функціональний календар, але й повноцінний декоративний об’єкт, який чудово доповнюватиме інтер’єр кімнати чи офісу. Такий яскравий приклад поліграфічного продукту з природніми мотивами можуть слугувати референсом у створенні власної ідеї авторського часопису.

Варто звернути увагу на графічний проект “Alchemical Botany (2026)” авторки Irina Vinnik (Рисунок В.2), який демонструє поєднання стилізації флористичної ілюстрації з концептуальним дизайном.

На відміну від класичних ботанічних робіт, де важливо показати усі морфологічні ознаки рослини та наукову точність, цей календар вирізняється авторською стилістикою, що поєднує елементи природи з алюзіями на алхімічну символіку. В даній роботі домінує художня складова дизайну. Календар виходить за межі суто функціонального об'єкта та перетворюється на самостійний арт-продукт. Авторка змогла досягнути балансу між естетикою та зручністю користування.

Композиція є одним із ключових елементів графічного дизайну календаря, оскільки саме вона визначає порядок розташування візуальних та інформаційних компонентів на площині аркуша. Від продуманості композиційного рішення залежить не лише естетична привабливість виробу, але й зручність його сприйняття та функціональність.

У календарі “A year in botanical art (2024)” композиція вирізняється складною багатошаровою організацією елементів у якій поєднуються ілюстрація, декоративні мотиви та календарна сітка. Центральним елементом виступає ботанічна ілюстрація, яка доповнена алхімічними деталями. Навколо неї зображені назви елементів та знаки. Елементи розташовані нерівномірно, що додає відчуття руху. Водночас використання вільного простору та контрасту дозволяє уникнути перевантаженості та зберегти читабельність основної інформації.

Типографія цього календаря підібрана відповідно ілюстративного вмісту часопису, підтримуючи атмосферу “алхімічної” естетики. Шрифт для заголовків та додаткової інформації більш елегантний, стилізований, який нагадує рукописні мотиви. Водночас для календарної сітки застосовано більш стриману типографію, який забезпечує зручність сприйняття інформації. Цей прийом дозволяє зберегти баланс між декоративністю та практичністю календаря.

Цей часопис виконаний у вертикальному форматі (36x62 см), у вигляді настінного, перекидного календаря, де на кожному аркуші зображений один місяць пори року. Кожен лист містить нову стилізовану ілюстрацію, виконану у акварельній техніці.

Ще один варіант дизайнерського рослинного календаря є робота двох авторок Liesellyn та Siolo Thompson, під назвою Hedgewitch Botanical Calendar (2024) (Рисунок В.3). Це проект вирізняється атмосферністю та поєднанням природньої тематики з фольклорною естетикою.

Особливою складовою цього календаря є стилістика ілюстрацій, яка проявлена в увазі до деталей рослинних форм. Зображення виконані у пастельних, м'яких відтінках. Композицію цих робіт доповнюють фон, легкі градієнти, текстура, що підсилюють атмосферність календаря. Техніка виконання ілюстрацій традиційна, акварель, але з додатковим використанням лайнеру, для виділення деталей. Цей календар містить 12 ілюстрацій, на кожен місяць нове ботанічне зображення. На деяких рисунках можна зустріти додаткових героїв, а саме комах, птахів. Ця деталь робить композицію більш цікавою для сприйняття.

Шрифти поєднують декоративні та функціональні властивості. Авторка використала стилізовану гарнітуру для назв рослин, що змушує глядача акцентувати свою увагу на цю складову. Водночас інформаційна частина, назви місяців та календарна сітка має більш простий та читабельний характер, який не перешкоджає сприйнятті інформації.

Формат часопису настінний. Кожен місяць представлений на окремому аркуші, завдяки чому зображення отримують достатньо простору для повноцінного візуального сприйняття. Конструкція перекидного календаря також забезпечує послідовне розкриття візуальної концепції протягом року. Кожен новий аркуш формує окремий настрій і тематичний образ, водночас зберігаючи стилістичну цілісність усього видання.

Можна зробити висновок, що проведений аналіз аналогів календарної продукції допоміг дослідити сучасні підходи до робіт з ботанічними мотивами та вивчити нові типографічні рішення та композиційні особливості проектів. Розглянуті дизайнерські рішення продемонстрували поєднання календарної інформації з ілюстративною складовою. Календар може виступати не лише як носій часу, а й як дизайнерський елемент у просторі.

У процесі дослідження було встановлено, що значний вплив на сприйняття календаря має його стилістичне рішення. Використання ботанічної ілюстрації, декоративних елементів і тематичної кольорової гами дозволяє створити цілісний художній образ та сформуванню певний емоційний настрій. Водночас важливими залишаються функціональність календарної сітки, читабельність тексту та зручність користування.

Порівняння аналогів також показало, що різні дизайнерські підходи можуть по-різному розставляти акценти між декоративністю та практичністю. Одні календарі тяжіють до мінімалістичних і стриманих рішень, інші — до більш атмосферних і концептуальних композицій із великою кількістю графічних деталей.

Висновки до розділу 1

На основі проведених попередніх досліджень, можна зробити висновок, що календарна продукція пройшла тривалий шлях трансформації- від простого засобу обліку часу до багатофункціонального дизайнерського об'єкта. Саме цей об'єкт супроводжує людство вже тисячі років та допомагає у організації життя та розрахунку часу. Він виконує важливу роль у впорядкуванні таймінгу від перших систем обліку днів у стародавніх цивілізаціях до сучасних настінних, настільних і кишенькових форматів. Виникнення календаря було безпосередньо пов'язане з потребою людини орієнтуватися у природних циклах, організувати сільськогосподарську діяльність та впорядковувати суспільне життя. На сьогоднішній день, наш темп життя постійно зростає, та календар залишається необхідним елементом у повсякденності.

Велику роль у зовнішньому вигляді часопису відіграв розвиток друкарства. З появою нових технологій у сфері поліграфії календар перетворився на дещо більше, не лише на допоміжний інструмент у житті, а й на візуальний декор у суспільстві. Наразі вони поєднують інформаційну, естетичну,

церковну та навіть рекламну функції. Митець може не обмежувати себе у закладанні сенсу під час створення будь якого друкарського об'єкту.

Наразі особливе значення у календарній продукції відіграє її художнє оформлення, а саме використання ілюстративних та флористичних мотивів. Ботанічна ілюстрація має значний вплив у стилеутворенні та графічному оформленні часопису.

Флористичні зображення у минулому допомагали з ідентифікацією певних видів рослин, що важливо було особливо для медичного напрямку, систематизації ботанічних знань і водночас формувало художнє бачення природи. Техніка та метод створення цих ілюстрацій не мали такого широкого різноманіття, як сьогодні, та виконання могло бути не таким деталізованим та естетичним.

Проте митці з початку епохи Відродження внесли великий поштовх у розвиток ботанічного напрямку. Орієнтовно з цього періоду художники почали створювати картини з поєднанням наукової точності та художньої виразності. Роботи ставали більш деталізованими та мали більшу цінність у суспільстві. Митці використовували флористичні мотиви у своїх роботах та надавали їм емоційного значення. Квіти несли таємний сенс та мали свою “мову”.

У сьогоденнішньому контексті ботанічне мистецтво виходить за межі наукової сфери та активно просувається у графічний дизайн, поліграфію, брендинг і декоративно-ужиткове мистецтво. Рослинні картини виступають не лише як окремий вид мистецтва, а й як додаткова складова у дизайні. Ботанічна ілюстрація використовується у створенні емоційно виразних та привабливих проектів, які поєднують пізнавальну та побутову функції.

Доведено, що природнича ілюстрація залишається актуальною і сьогодні, демонструючи здатність адаптуватися до нових художніх тенденцій і технологій. Її поєднання з сучасним графічним дизайном відкриває широкі можливості для створення оригінальної поліграфічної продукції, зокрема календарів, у яких природні мотиви виступають важливим засобом формування художнього образу та візуальної комунікації.

У цьому розділі були також розглянуті такі проекти від різних мисткинь, які є прикладом використання рослинних ілюстрацій у створенні часописів. Вони довели, що з використанням цього напрямку можна створити привабливий продукт, який буде мати не лише естетичний вигляд, а й бути корисним у житті людей.

Отримані результати дослідження допомогли у створенні власного авторського календаря. Аналіз референсів та історії стилеутворення став великим помічником у виборі стилістичного напрямку майбутнього проекту.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА МАКЕТУ КАЛЕНДАРЯ «САД, ЩО ДИХАЄ»

2.1 Розробка ідейної концепції дизайнерського календаря

Основою концепції дизайнерського календаря «Сад, що дихає» стала ідея гармонійного поєднання людини та природи через мову ботанічної ілюстрації й сучасного графічного дизайну. Часопис постає не лише як об'єкт для організації повсякденного життя, а й привабливим носієм природничої естетики. Він виконує не лише практичну, а й просвітницьку, естетичну та культурну функції, популяризуючи ботанічне мистецтво, формуючи інтерес до природної тематики та сприяючи розвитку візуального сприйняття.

Назва «Сад, що дихає» підкреслює основну тематику календаря. Головний задум саду, розглядається як простір, наповнений безліччю квітів. У свою чергу вони змінюються в залежності від пори року. Ця ідея може виступати як маленьке нагадування про особливості рослинного світу, який піддається змінам через час, світло та природню циклічність.

Під час створення концепції календаря велику увагу було приділено вибору квітки, відповідно до їх сезонності та періоду цвітіння. Цей прийом допоміг не лише підкреслити природність об'єкту, а й створити гармонійний зв'язок між календарним місяцем і ботанічним образом, який його супроводжує. Кожна рослина була підібрана з урахуванням її періоду цвітіння, відповідності кольорової гами до певної пори року та асоціативної складової. Завдяки цьому календар передає природний ритм року. Зимові рослини, морозник, азалія та підсніжник, представляють холодну пору року. Весняні місяці містять крокуси, магнолію та півою. У літню пору року можна зустріти мак, лілію та космею. Та фінальна частина року, осінь, містить розгортки з ілюстраціями фукції, настурції та троянди.

Важливою складовою цього проєкта є пізнавальна та науково-інформаційна частина. Окрім традиційної ілюстрації кожен розгорт містить короткий факт про представлену рослину, що дозволяє представити освітню

частину. Цей підхід був створений спеціально, що спонукати користувача до зацікавлення світу рослин та глибшому сприйняттю ботанічних ілюстрацій. Таким чином календар стає джерелом нових знань та способом популяризації цього мистецького напрямку.

Особливу роль у створенні відіграє обкладинка часопису. Вона містить і інші квіти, які не є присутніми на сторінках календаря. Таке рішення дозволяє створити ширший і більш узагальнений образ саду. Використання різноманітних природніх мотивів на обкладинці підсилює назву «Сад, що дихає»- простору який постійно змінюється та є різноманітним.

Можна зробити висновок, що розробка авторського календаря з традиційними ілюстраціями «Сад, що дихає» демонструє синтез художньої виразності та функціональності, в межах поліграфічного продукту. Також він чудово поєднує принципи сучасного графічного дизайну та ботанічну виразність.

Ця розробка підтверджує перспективність створення поліграфічної продукції у поєднанні мистецтва, природи та сучасних дизайнерських тенденцій та показує актуальність використання ботанічної ілюстрації у графічному дизайні.

2.2 Розробка ілюстрацій та вибір візуальних елементів

Важливим етапом до розробки дизайнерського часопису було створення ботанічних ілюстрацій. Основою стилістичного рішення стало натхнення естетики традиційної рослинної ілюстрації.

Під час розробки зображень особлива увага приділялась природнім формам, деталізації рослинних елементів та передачі морфологічних особливостей кожної квітки (*Рисунок Г.1*). Уся робота була натхненна світовими ботанічними митцями XVIII–XIX століть, які поєднували науковий підхід з витонченістю художнього виконання. Велику увагу було приділено також розбіру стилістики сучасних митців, які інтерпритували стиль середньовічного

ботанічного мистецтва у сучасність. Аналізувались роль у візуальному сприйнятті, художня цінність.

Після обширного дослідження художнього напрямку та його нюансів постало питання вибору квітки. Перед початком роботи було переглянуто сотні видів рослин та їх період цвітіння та росту. Вибір залежав не лише від естетичної виразності, а й сезонності та природніх особливостей.

Робота над ботанічними ілюстраціями розпочиналася зі створення олівцевих ескізів на звичайному папері (*Рисунок Г.2*). Цей етап був важливим для пошуку композиції, визначення пропорцій рослини та уточнення її основних форм. Під час створення ескізу особлива увага приділялася анатомічній точності квітки, пелюсток, напрямку стебла та природній пластиці листя. Саме на цьому етапі формувався загальний силует ілюстрації.

Для виконання ілюстративної складової був використаний акварельний папір, зі складом 100% бавовни, холодного пресування та професійна художня акварель, українського виробництва Rosa Gallery. Це поєднання дозволило працювати у багатошаровій техніці, з максимальною деталізацією, щоб показати усі морфологічні ознаки рослини: прожилки, серединку рослини, голочки і т.д. (*Рисунок Г.3*).

Після виконання робіт усі витвори були проскановані та оброблені у Adobe Photoshop. Ця комбінація допомогла максимально якісно цифровізувати зображення та перенести їх у роботу над версткою у Adobe Indesign.

Типографічне рішення календаря має елегантний характер. Для назв місяців використано контрастний антиквений шрифт із засічками, що створює асоціації з класичними ботанічними книгами та старовинними друкованими виданнями. Для латинських назв рослин застосовано каліграфічний курсивний шрифт, який додає композиції легкості, пластичності та візуальної делікатності (*Рисунок Г.4*). Водночас назви квітів кирилицею прописані дрібнішим шрифтом, що не перевантажує текстовий блок.

Цікавою особливістю календаря є наявність коротких наукових вставок інформації про рослину. Вони містять цікаві морфологічні особливості квітки.

Такі текстові елементи розширюють функціональність календаря та перетворюють його не лише на декоративний чи організаційний об'єкт, а й на джерело популяризації ботанічних знань.

Кольорова палітра календаря є переважно у спокійних, пастельних відтінках. Для кожного місяця використано окремий кольоровий акцент, який асоціюється з характером і сезонністю обраної рослини. М'які відтінки гармонійно поєднуються з фактурним фоном.

Стилістика календаря «Сад, що дихає» базується на класичній ботанічній ілюстрації та сучасному дизайні. Основою візуальної концепції стали авторські акварельні зображення рослин, з поєднанням витонченої типографіки, мінімалістичною композицією та ніжними кольорами.

2.3 Створення макету авторського календаря «Сад, що дихає».

Створення макету є одним з ключових етапів у створенні поліграфічної продукції. Саме на цьому етапі формується цілісна структура видання та визначається взаємодія текстових та графічних елементів.

Велике питання постало перед вибором формату календаря та на її основі створення композиційної структури. Необхідно щоб ілюстративна складова часопису вписувалась у проект та була повністю показана без обрізу. Формат календаря 32x63 см дав достатню кількість вільного простору для гармонійного розміщення всіх елементів композиції та сприяв кращому візуальному сприйняттю деталей рослин. Вертикальна орієнтація макету дозволяє органічно інтегрувати ботанічні ілюстрації у структуру сторінки.

Календарна сітка побудована лаконічно. Для позначення чисел і днів тижня використано чітку модульну структуру, що забезпечує легке орієнтування у датах та сприяє комфортному сприйняттю інформації. Для розробки календарної сітки було використано лаконічний гротескний шрифт *Codes Pro Variable* який створює контраст з декоративними шрифтовими елементами назв квітів, кирилицею та латиною, та назвами місяців (Рисунок Г.4)

Для позначення місяців було обрано декоративний антиквений шрифт Nyght Serif із виразними засічками, який надає композиції вишуканості та створює асоціацію зі старовинними ботанічними атласами й класичною друкованою графікою. Назви рослин прописані витонченим курсивним шрифтом, який дещо схожий на каліграфічний. Цей вибір натхненний старовинними ботанічними ілюстраціями. Поєднання різних шрифтових гарнітур дозволило сформувати виразну типографічну ієрархію.

Бічні поля календаря становлять 1,5 см, а верхні та нижні — 2 см. Такі параметри дозволяють створити достатню кількість вільного простору навколо основних елементів композиції та уникнути перевантаження макету.

Для тла всіх календарних сторінок я використала світлий текстурований фон, який імітує фактуру традиційного художнього паперу. Таке рішення створює асоціацію з класичними ботанічними атласами та акварельними роботами, підсилюючи зв'язок проєкту з ручною ілюстрацією. Також нейтральний світлий фон сприяє кращому сприйняттю акварельних ілюстрацій та дозволяє акцентувати увагу на деталях рослин і кольорових акцентах позначок місяців та рослин.

Фінальним етапом у створенні календаря «Сад, що дихає» стала підготовка до друку. Макет створений у високій роздільній здатності, 300 dpi, що забезпечує чітке відтворення ботанічних ілюстрацій та текстових елементів. Для коректної передачі кольорів під час друку використано колірну модель СМУК. Також у макеті були враховані обрізні поля та технічні відступи, необхідні для якісного друку. Уся робота над версткою календаря була виконана у Adobe Indesign.

Для друку календаря доцільне є використання щільного матового паперу. Матова поверхня сприяє комфортному візуальному сприйняттю усієї календарної сторінки. Щільність паперу також забезпечує довговічність часопису та стійкість до деформації під час експлуатації.

Щоб реалізувати мій проєкт у життя найбільш доцільним є використання технологій цифрового друку. Цей вибір є для мене доцільним, так як дана

кваліфікаційна робота буде у малому тиражі. Цей друк дозволяє берегти деталізацію ботанічних ілюстрацій, плавність акварельних текстур і чіткість типографічних елементів, що є критично важливим для календаря.

Висновки до розділу 2

У другому розділі описано розробку та втілення дизайнерського календаря «Сад, що дихає». Досліджено всі етапи дизайн-проектування — від формування ідейної концепції до створення готового поліграфічного макета.

У процесі роботи було визначено концептуальне наповнення проєкту, яке ґрунтується на ідеї відображення природних циклів рослин через їхнє сезонне цвітіння. Для кожного місяця були підібрані різні рослини, що дозволило створити логічну послідовність усередині видання. Також у виборі квітки допомогло міні опитування, де люди вибирали рослину, яка у них асоціюється з тим чи іншим місяцем.

Найбільшу увагу було приділено розробці ботанічних ілюстрацій у календарі. Після вибору тих чи інших рослин було розпочато етап вивчення референсів, створення ескізів олівцем, перенесення рисунку на акварельний папір та фінальної роботи над кольором аквареллю.

Важливою складовою календаря стала типографіка, текстурований фон, вставки інформації про рослини та палітра кольорів. Під час розробки було використано поєднання декількох шрифтових гарнітур, кожна з яких позначає окрему інформацію. Назви місяців були написані шрифтом з засічками. Великі літери виступають композиційними домінантами та привертають увагу глядача. Назви рослин виконані витонченим курсивним шрифтом, який додає композиції легкості та пластичності. Завдяки плавним лініям він гармонійно поєднується з органічними ботанічними ілюстраціями. Для написання календарної сітки використано стриманий та чіткий шрифт, що забезпечує швидке сприйняття інформації та комфортне користування календарем.

Кожний місяць позначений окремим кольором, який формується від рослини. Такий підхід дозволяє підкреслити індивідуальність кожної сторінки та водночас зберегти цілісність усього календаря. Для теплих пір року використано квіти з теплими відтінками, водночас холодна пора року зображена холодними тонами. Застосована кольорова палітра виконує не лише декоративну функцію, а й допомагає передати характер кожної рослини та її сезонність. Світлий текстурований фон сприяє гармонійному сприйняттю всієї композиції та обраних кольорів.

Для розробки часопису було обрано вертикальний формат 32x63 см, що забезпечило створення гармонійної композиції. Фінальним етапом над кваліфікаційною роботою стала розробка презентаційних планшетів, які містять узагальнення календаря «Сад, що дихає». Ця розробка систематизувала весь макет та дає змогу представити його у зрозумілій формі.

У висновку було створено макет календаря, який містить ілюстративну та інформаційну складову. Цей часопис набуває характеру авторського дослідницького проекту, який розкриває взаємозв'язок науки, природи та графічного дизайну.

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень можна стверджувати, що використання деталізованих ботанічних ілюстрацій у графічному дизайні може слугувати не лише декоративним прийомом, а й містити наукову естетичну та емоційну цінність. Рослинні мотиви залишаються актуальними й сьогодні та успішно інтегруються у сферу брендингу, поліграфії та авторського дизайну.

У теоретичній частині роботи розглянуто важливу інформацію, яка допомогла у створенні оригінального календаря. Це дослідження направило на реалізацію кваліфікаційної роботи та розширило власний кругозір.

Перш за все у першому розділі, першого пункту, була розглянута історія ботанічного мистецтва, її зародження та актуальність на сьогодні. Описано етапи формування зображень рослин від Стародавнього Єгипту та Месопотамії, до сучасного використання у графічному дизайні та поліграфії.

Спочатку рослинні мотиви прикрашали стіни, гробниці та храми. Також вони неодноразово використовувались у декоративно-ужитковому мистецтві. Пізніше, у середньовіччі цей напрям відігравав велику роль у фармакологічному напрямі. Вчені та лікарі активно використовували рослинні ілюстрації у своїх аптекарських виданнях задля класифікації рослин.

У процесі розвитку ботанічне мистецтво поступово змінювало свої функції та художні принципи. У середньовіччі рослинні зображення мали переважно символічний і стилізований характер, тоді як епоха Відродження започаткувала новий підхід до спостереження за природою, точності форми та реалістичності зображення. Значний внесок у розвиток ботанічної ілюстрації внесли П'єр Жозеф Редуте, Джованна Гарцоні та інші художники свого часу, які поєднали наукову достовірність із високою художньою майстерністю.

Проте з появою фотофіксації ботанічне мистецтво набуває більше декоративного значення. Воно перейшло у сферу дизайну та сучасної візуальної культури. За допомогою цифрових технологій цей напрям активно використовується у друкарській поліграфії, брендингу, рекламі і т.д. Інтеграція

ботанічного мистецтва із сучасними цифровими та поліграфічними технологіями розширює можливості створення виразних візуальних проєктів, які поєднують естетику, емоційність і концептуальну цілісність.

Так як кваліфікаційна робота пов'язана зі створенням календаря, то була проаналізована історія створення часопису, типологічні особливості та роль у повсякденному житті людини. Необхідність визначення сезонних змін, часу збору урожаю та його посіву сприяли створенню перших календарних систем у середньовіччі.

Завдяки появі нових технологій цей продукт трансформувався у частину візуального середовища, комунікації та важливого елемента культури. Розглянуто також типи календарної продукції та їх конструктивні особливості. Визначено, що часопис, не залежно від свого виду, може поєднувати рекламну, інформативну та декоративну властивості. Проте незважаючи на стрімкий розвиток технологій, друковані календарі зберігають свою актуальність і сьогодні.

Проведене дослідження показало, що сучасний календар є не лише інструментом планування часу, а й повноцінним об'єктом графічного дизайну. Композиція, типографіка, кольорова палітра, ілюстрації та декоративні елементи відіграють важливу роль у створенні його візуального образу та емоційного сприйняття. Саме тому дизайн календаря потребує комплексного підходу, щоб створити функціональний продукт з поєднанням художньої виразності.

У рамках кваліфікаційної роботи було розглянуто аналоги календарної продукції з ботанічними мотивами. Було досліджено сучасні тенденції використання квіткових елементів у графічному дизайні часопису. Особливу увагу приділено використанню композицій, кольорів та акценту на деталях ілюстрації. Аналіз аналогів допоміг визначити найбільш привабливі дизайнерські рішення та виявити актуальні тенденції у створенні поліграфічної продукції.

Отримані результати надали основу для формування авторської концепції кваліфікаційної роботи «Сад, що дихає». Основним елементом композиції стали

авторські ботанічні ілюстрації. Для кожного місяця були підібрані окремі рослини відповідно до періоду їхнього цвітіння, що дозволило підкреслити зв'язок календаря з природною сезонністю.

Лаконічна календарна сітка, продумана композиція та велика кількість вільного простору створюють відчуття легкості та візуальної гармонії. Кольорові акценти допомагають підсилити асоціативний зв'язок з місяцем та обраною рослиною.

Окрім естетичної функції, календар містить пізнавальну складову у вигляді коротких фактів про рослину, що розширює його наукову цінність. Завдяки цьому проект не лише виконує роль інструмента планування часу, а й популяризує ботанічне мистецтво та формує інтерес до природного середовища.

Розроблений авторський календар «Сад, що дихає» підтверджує можливість створення естетично привабливого дизайн-продукту, який одночасно має науково-пізнавальну цінність. У процесі його розробки було продемонстровано ефективність поєднання ботанічної ілюстрації з сучасними технологіями графічного дизайну.

Проект кваліфікаційної роботи може слугувати об'єктом, який має можливість популяризувати ботанічне мистецтво та слугує прикладом ще одного поліграфічного календаря з ілюстраціями рослин.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Contributors to Wikimedia projects. Botanical illustration - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia.* URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Botanical_illustration
2. Behr T. v. A flora do planalto central do Brasil. Brasília, DF : Paralelo 15, 1999. 181 p.
3. History Chapter 1 - American Society of Botanical Artists. *Home - American Society of Botanical Artists.* URL: https://www.asba-art.org/content.aspx?page_id=22&club_id=92618&module_id=524269
4. Коновалова О. Діоскорид Педаній. *Фармакогнозія.* URL: <https://konovalova-roslyny.com/dioskorid-pedaniy/>.
5. Учасники проєктів Вікімедіа. Благовіщення (Леонардо да Вінчі) – Вікіпедія. *Вікіпедія.* URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Благовіщення_\(Леонардо_да_Вінчі\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Благовіщення_(Леонардо_да_Вінчі))
6. Борисов В. ВПЛИВ ТРАДИЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНЕРА. *ТРАДИЦІЇ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА.* 2023. С. 23–25.
7. The faun in the garden: Michelangelo and the poetic origins of Italian Renaissance art. University Park, Pa : Pennsylvania State University Press, 1994. 177 p.
8. The Myriad Flowers of Botticelli's "Primavera". *Flower Symbolism in Italian Art.* URL: <https://italianflowerart.wordpress.com/2021/04/10/the-lovely-flowers-of-botticellis-primavera/>
9. Романюк К., Радько К. БОТАНІЧНА ІЛЮСТРАЦІЯ: ВІД НАУКОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДО ЕСТЕТИЧНОГО СКЛАДНИКА

ПОЛІГРАФІЧНОГО ПРОДУКТУ. *KyivDesignConference*. 2026. С. 206–210.

10. Художність та наукова достовірність Джованні Гарцоні (30 фото) » Картини, художники, фотографи на Nevsepic. *Картини, художники, фотографи* на Nevsepic. URL: <https://nevsepic.com.ua/uk/zhivopis/37030-khudozhnist-ta-naukova-dostovirnist-dzhovanny-gartsoni-30-foto.html>
11. Logan D. *Between Art and Science: How Women Shaped the Natural World Through Illustration*. 2024.
12. Романюк К. В., Радько К. В. СИНТЕЗ БОТАНІЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ У СТВОРЕННІ АВТОРСЬКОГО КАЛЕНДАРЯ. *Ucraina libertatem Трансформація гуманітарної сфери та культурного простору під впливом війни*. 2025. С. 226–229.
13. Pierre-Joseph Redouté (1759-1840), *Les Roses*. *Arader Galleries*. URL: https://aradergalleries.com/collections/pierre-joseph-redoute-1759-1840-les-roses?srsltid=AfmBOordhKJYdI7U7Kd7nqdiSjg028PpJ-gVJ2iyg5w3cG1T7WqzA_Tz
14. *Les liliacées* vol. 1. Paris, France : Chez l'auteur, 1805.
15. Священко З. НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОТОГРАФІЧНОГО ДЖЕРЕЛА ЯК ЗАСОБУ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ І КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 7(25). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7\(25\)-1461-1473](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-1461-1473)
16. Ткаченко М. І., Яковець І. О. БОТАНІЧНА ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЖАНР ПРИКЛАДНОЇ ГРАФІКИ ТА МИСТЕЦТВА. *Ukrainian Art Discourse*. 2024. № 2. С. 141–147. URL: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.2.16>
17. Календар. Історія створення – Друкарня New Media. *Друкарня New Media*. URL: <https://newmedia.ua/interesting-know-uk/kalendar-istoriya-stvorennya/>

18. КАЛЕНДАР. *Електронна бібліотека | Інститут історії України*. URL: https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=kalendar
19. Корейб С. Усе про юліанський календар. *familysearch*. URL: <https://www.familysearch.org/uk/blog/all-about-the-julian-calendar-uk>.
20. Кошка А. Дизайн української ілюстрованої книги: історичні традиції та сучасна інтерпретація // *Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики : збірник матеріалів науково-практичної конференції, м. Київ, 16–17 квітня 2025 року*. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 108–110.
21. *DSpace :: ELAKPI :: Репозитарій КПІ ім. Ігоря Сікорського*. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/bfc8924f-8655-4c8f-b921-3654268a8857/content>
22. Соколова К. Ю. Розробка багатосторінкового друкованого видання – брошури : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 022 «Дизайн» / К. Ю. Соколова ; керівник А. В. Школяр. – Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2025
23. Храмова-Баранова О. Л. Деякі сторінки історії розвитку графічного дизайну в Україні у ХХ ст. та його періодизація // *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. – Кам'янець-Подільський, 2025. – Т. 48. – С. 131–138.
24. INTERACTION OF GRAPHIC DESIGN AND ADVERTISING AS A MEANS OF IMPROVING MASS COMMUNICATION: EDUCATIONAL DIMENSIONS, APPROACHES AND PROSPECTS /

I. RYZHOVA et al. *HUMANITIES STUDIES*. 2024. Vol. 95, no. 18. P. 131–143.

25. Бест Друк. Бест Друк. URL: <https://bestdruk.com.ua/polihrafiia-dlia/yaki-buvaiut-vydy-kalendariv-i-v-chomu-riznytsia/>
26. Балабуха Наталія, Здор Оксана, Радько Катерина. КАЛЕНДАР МИТЦЯ ЯК ПРЕЗЕНТАЦІЙНИЙ ДИЗАЙН-ПРОЄКТ. VII Міжнародна науково-практична конференція «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ» 2025. С. 86-89.
27. Балабуха Н., Здор О., Радько К. ШРИФТОВИЙ КАЛЕНДАР ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. *ЕРДЕЛІВСЬКІ ЧИТАННЯ 2025*. 2025. С. 20–22.
28. Балабуха Н.М., Здор О.Г., Радько К.В. Дизайн книги як проектна робота студентів спеціалізації графічний дизайн університету Грінченка. *АРТ-платФОРМА*, 2024. 9 (1). с. 304-323.
29. Белікова А. В., Здор О. Г., Лихолат О. В. Артбук як інструмент збереження та популяризації локальної культурної спадщини (на прикладі проекту «Проскурів. Дні і ночі»). *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 4. С. 17–32.
30. Брильов С. В. Ігровий дизайн для графічних дизайнерів: структура, методика, компетенції. *АРТ-платФОРМА*. 2025. С. 268–281. DOI: 10.51209/platform.2.12.2025.268-281 \
31. Брильов С. В., Кочубей М. С., Сотник Л. І. Трансформація образотворчого мистецтва та дизайну в умовах цифрової епохи (на прикладі Mori Building Digital Art Museum: teamLab Borderless). *Теорія та практика дизайну*. 2026. № 2 (40). С. 327–333. DOI: 10.32782/2415-8151.2026.40.31
32. Брильов С. В., Кочубей М. С., Сотник Л. І. Академічна художня школа як основа формування візуальної культури та національної ідентичності: український досвід в образотворчому мистецтві та

- дизайні. Український мистецтвознавчий дискурс. 2026. № 3. С. 47–51.
33. Брильов С. В., Кочубей М. С. Роль академічної школи в розвитку образотворчого мистецтва та дизайну в сучасних умовах. Актуальні питання гуманітарних наук. 2026. Вип. 97, т. 1. С. 106–111. DOI: 10.24919/2308-4863/97-1-15
34. Гаркін, П. В. Афішна тумба в історії київської реклами. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (1), 2026. С. 64–73.
35. Єфімов Ю. В. Тенденції «яскравого мінімалізму» у сучасному графічному дизайні. *Арт-простір*. 2024. Вип. 4. С. 228-231.
36. Єфімов Ю.В. Комп'ютерні технології в дизайні або Adobe двома руками : навч. посіб. Київ : КСУБГ, 2024. 120 с.
37. Єфімов Ю. В., Синявська Н. В., Рибінський Б. А. Національні кольори в рекламних макетах як елемент візуального опору та національної самоідентифікації. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (3), 2026. С.118–123.
38. Задніпрятий Г. Т. Каліграфія—прекрасна гілка на дереві шрифтів. *АРТ- ПРОСТІР*, КУБГ, 2018. Вип. 3. с. 13-18.
39. Задніпрятий Г. Т. Пошуки художніх рішень в європейській гравюрі доби Відродження. *АРТ-ПРОСТІР*, КСУБГ, 2024. Вип. 1(4). с. 99-118.
40. Карпов В., Сиротинська Н. *Neuroart: мистецтво пізнання людини*. К. НАКККіМ, 2019. 80 с.
41. Карпов В.В. Теорія і практика авангарду українського митця Давида Бурлюка. *Український мистецтвознавчий дискурс* : наук. журнал, 2024. № 4. С. 82-90.
42. Карпов В.В. Теорія українського авангардного мистецтва Олександра Богомазова. *Український мистецтвознавчий дискурс* : наук. журнал, 2024. № 3. С. 43-53.

43. Карпов В.В. Тоталітарне мистецтво та мистецтво спротиву в Україні ХХ століття за дослідженням Олексія Роготченко. *Український мистецтвознавчий дискурс* : наук. журнал, 2025. № 1. С. 118-125.
44. Карпов, В. В., Лихолат, О. В., Єфімов, Ю. В., Волгін, Ю. Є., Штрамило, О. В. Розвиток ідей українського художнього авангарду першої третини ХХ століття в сучасній графіці Анни Миронової. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (1), 2026. С. 134–147. _
45. Карпов, В. В., Марченко, А. А., Мельник, М. Т. Сторителінг як інструмент візуально-комунікативних стратегій сучасного дизайну. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (2), 2026. С.173–179.
46. Корж-Радько Л. А., Радько К. В. Живописний світ натюрмортів володимира радька: від академії до авангарду. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (3), 2026. С. 176–185.
47. Кошка А. Д., Здор О. Г., Лихолат О. В. Ілюстрована книга в українському культурному просторі: між традицією та сучасністю (на прикладі авторського дизайну до твору Івана Франка). *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 3. С. 60–69.
48. Лихолат О. В., Миронова Г. А., Єлисеєва, В. В. Сучасні тенденції в дизайні дитячої книги: від класичної ілюстрації до цифрової інтерактивності (на прикладі «Чарівника країни ОЗ»). *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 5. С. 82–98.
49. Лихолат, О. В. Стратегічні вектори професійної підготовки магістрів графічного дизайну в Україні в контексті європейської інтеграції та технологічної трансформації. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 27.
50. Лихолат, О. В., Здор, О. Г., Безпала, М. А. Ілюстрована енциклопедія як форма візуалізації знань: на прикладі міфологічного образу

дракона. *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2026. (2), С. 261–276. _

51. Миронова Г. А., Карпов В. В., Романішина В. О.. Секвенційне мистецтво та дизайн коміксів у жанрі вестерн. *Український мистецтвознавчий дискурс* : наук. журнал, 2025. № 1. С. 138-146.
52. Скорич, М.-Д. В., Лихолат, О. В., & Миронова, Г. А. Дизайн книжкового видання як засіб актуалізації класичної літератури в сучасному культурному просторі України. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (2), 2026. С. 434–446.
53. Лихолат О. В., Миронова Г. А., Овдійчук Т. В. Дизайн бренду музичного лейблу як інструмент візуальної комунікації у цифровому музичному середовищі (на прикладі розробки бренду DM.MEDIA). *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2026. (3), С.200–211.
54. Снігур В. І. Віртуальна й доповнена реальність в образотворчому мистецтві Європи, Азії та Америки 1960–2020-х років : дис. ... д-ра філософії в галузі мистецтвознавства : 023. Київ, 2026. 349 с.
55. Туркотенко, П. О., Волгін, Ю. Є., & Карпов, В. В. (2026). Айдентика мотиваційного мобільного застосунку «ТТОГ». *Український мистецтвознавчий дискурс*, (3), 139–149.
56. Штрамило, О. В., Волгін, Ю. Є., Єфімов, Ю. В., Рибінський, Б. А., & Миронова, Г. А. (2026). Типологія знаків в контексті візуального брендингу: дійсна і хибна. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (2), 556–562.
57. Karpov V. Eidetics of the human art in the context of the neuroart // Cultural and Arts Studies of National Academy of Culture and Arts Management. Lviv-Torun, Liha-Pres, 2019. P. 117 – 133.
58. Karpov V., Syrotynska N. Neuroart in the context of creativity. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва: наук. журнал. К.: НАКККиМ, 2018.

- 59.Karpov Viktor. Theory and practice of pictorial avant-garde in the creation of the ukrainian artist David Burlyuk. *Studiul Artelor Și Culturologie: istorie, teorie, practică*. 2024, nr. 1 (46). P. 103-111.
- 60.Snihur V. Virtual and augmented reality technologies in the fine arts of the first half of the XXI-st century: historiographical review. *ART space*. 2024. Vol. 1, no. 4. P. 136–153. <https://doi.org/10.28925/2519-4135.2024.48>
- 61.

ДОДАТКИ

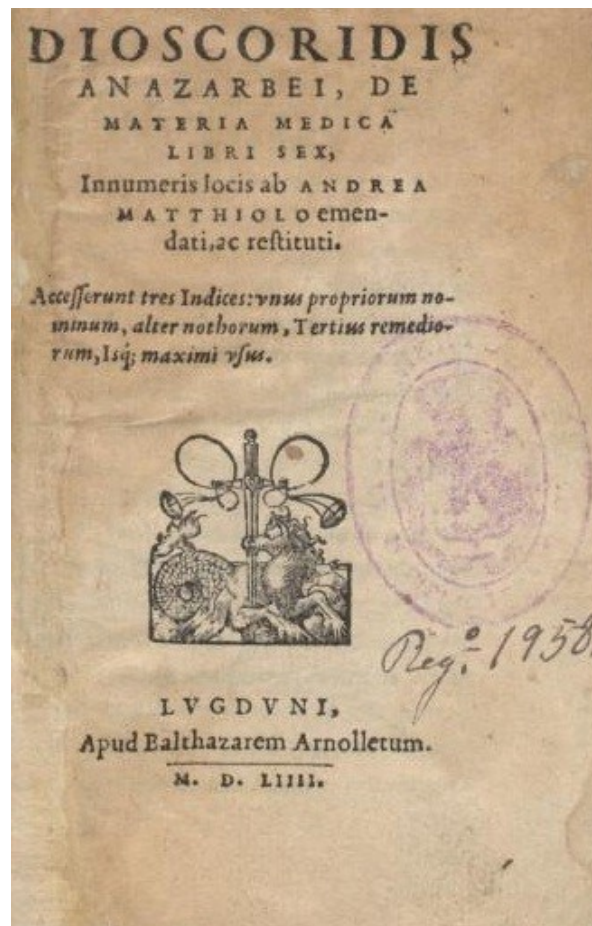
Додаток А

(рис.А.1) фрагмент рельєфу «Дозрілий ячмінь». Стародавній Єгипет, епоха Амарни (приблизно 1353–1336 рр. до н.е.)

(рисунок А.2) Давньогрецький лікар та фармаколог Кратеуас

(рис А.3.) Обкладинка книги “De Materia Medica”. Ліон. Видання 1554 р.

(Рисунок А.4) Леонардо да Вінчі, “Благовіщення” (1472-1475 р.)

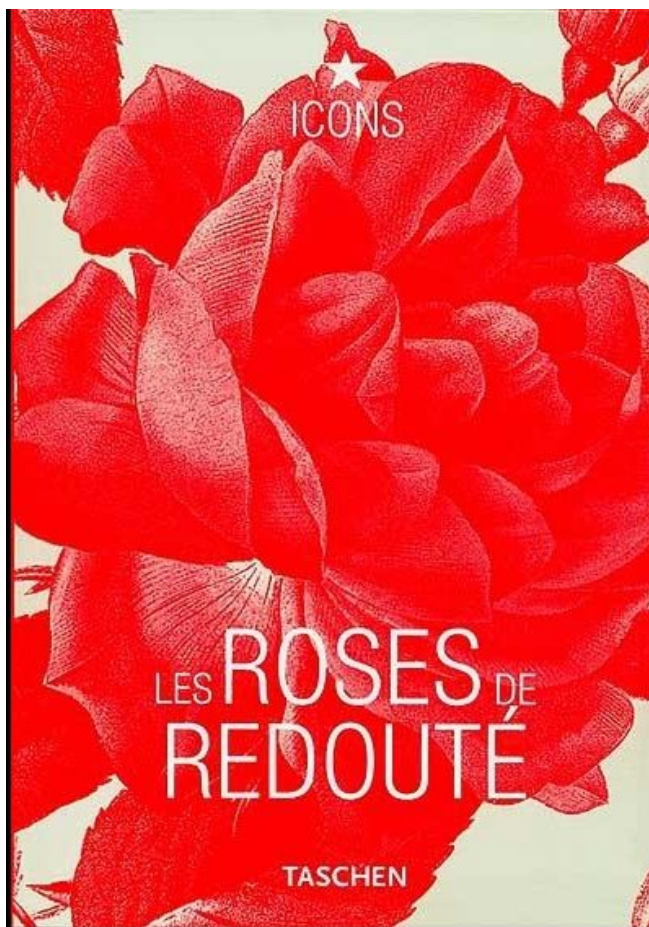
(Рисунок А.5) Леонардо да Вінчі, “Ескіз Лілії” (1500 р.)

(Рисунок А.6) Джованна Гарцоні “Гіацинт з чотирма вишнями, ящіркою та артишоком” (1618 р)

(Рисунок А.7) Джованна Гарцоні “Натюрморт з таріллю цитрин” (1640 р)

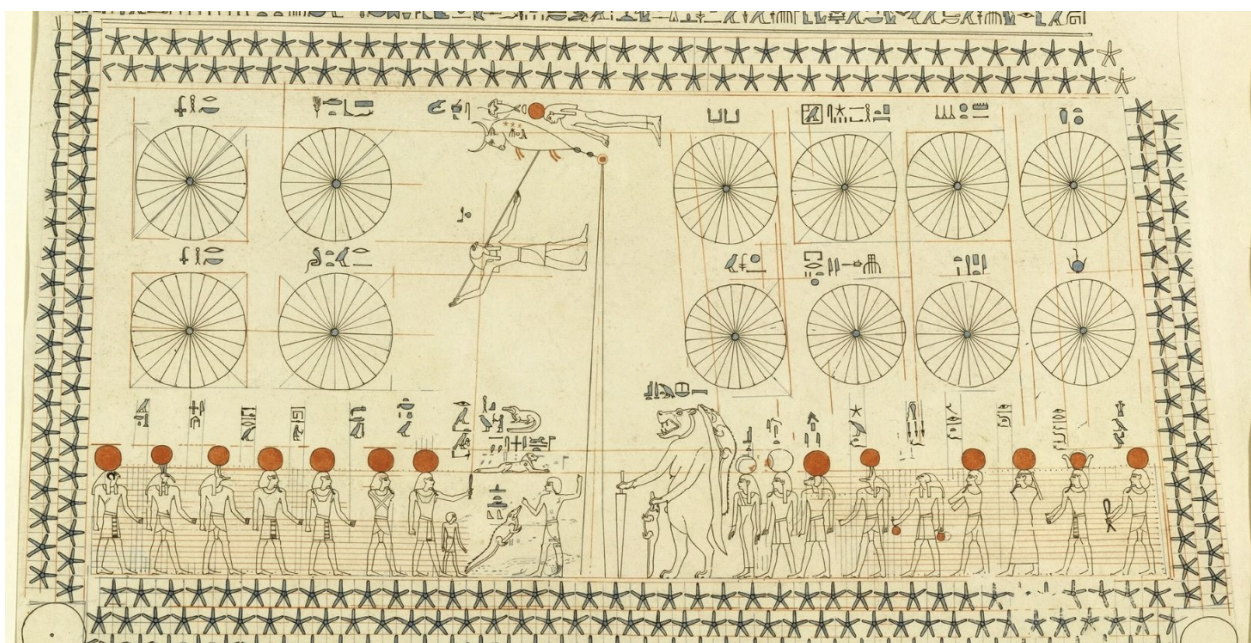

(Рисунок А.8) “Les Roses de Redouté” від видавництва Taschen

(Рисунок А.9) П'єр-Жозєф Рєдутє “*Gladiolus cuspidatus*”

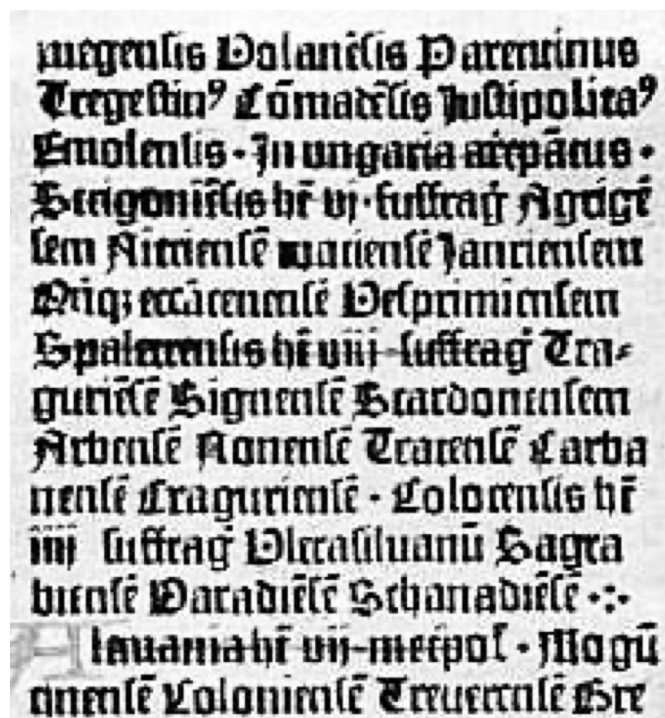
Додаток Б

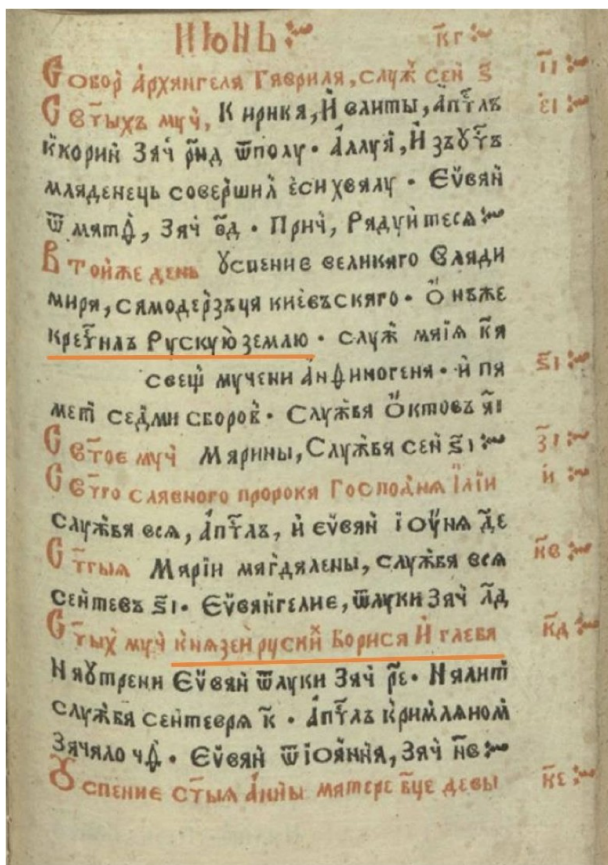
(Рисунок Б.1) зображення астрономічної стелі з гробниці Сенєнмутє

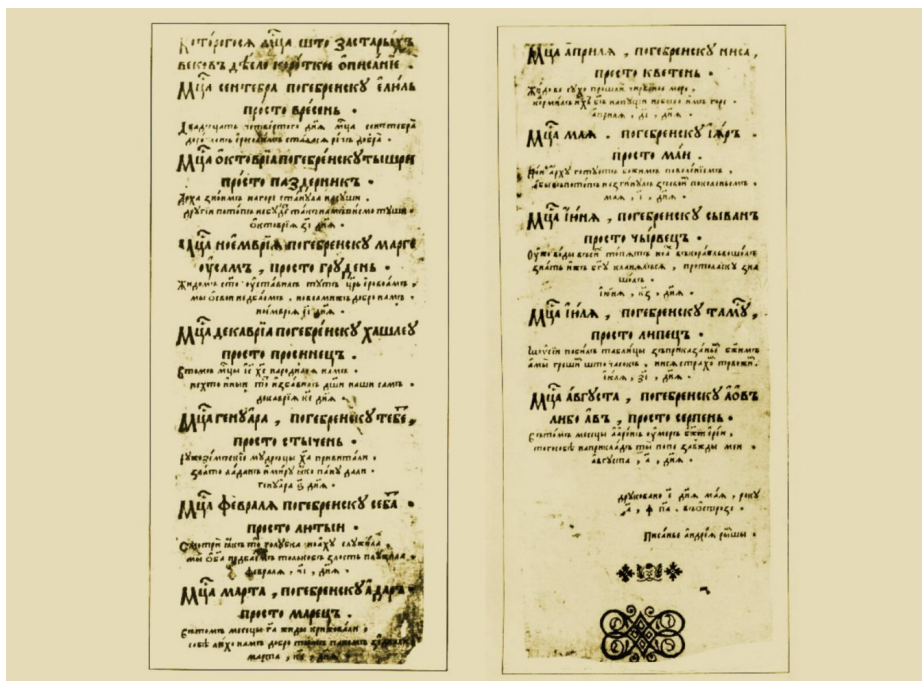
(Рисунок Б.2) Поштова марка Німеччини до 400-річчя введення григоріанського календаря

(Рисунок Б.3) прикладом середньовічного готичного шрифту (чорнолітерне письмо), який був поширений у Західній Європі.

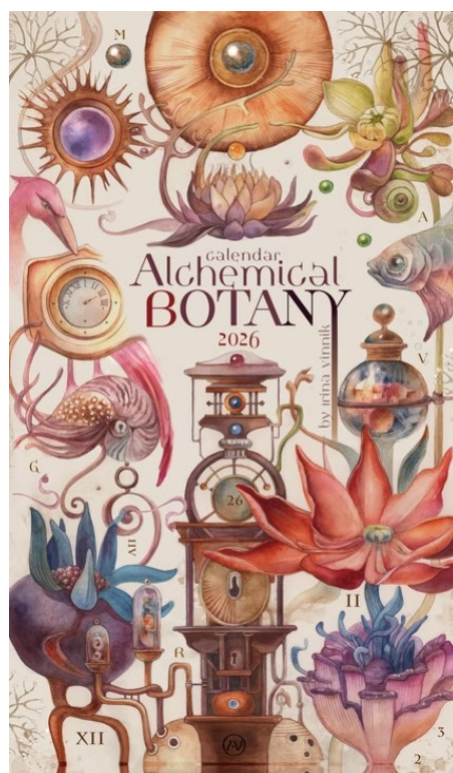
(Рисунок Б.4) Сторінка зі стародруку або рукопису, ймовірно, XVII століття, написаною церковнослов'янською мовою.

(рисунок Б.5) Андрій Римш «Хронологія». Виданий Іваном Федоровичем 5 травня 1581 р
Додаток В

(Рисунок В.1) Сьюзен Ланцано, обкладинка настінного календаря «A Year in Botanical Art» 2024 р

(Рисунок В.2) Ірина Винник обкладинка настінного календаря «Алхімічна ботаніка» 2026 р

(Рисунок В.3) Сіоло Томпсон календар “Llewellyn's 2024 Hedgewitch Botanical calendar” 2024 р

Додаток Г

(Рисунок Г.1) Ілюстрація до календаря

(Рисунок Г.2) Ілюстрація на етапі ескізу

(Рисунок Г.3) Ілюстрація зблизька

(Рисунок Г.4) Фрагмент календаря